

Chorvatsko po 7. letech

Pondělí 20. – středa 29. srpna 2012

Odjezd: minibusem od hlavního vlakového nádraží Pardubice (od předzahrádky restaurace La Rocket) **v 21 h.**

Návrat: ve středu 29. srpna – v ranních hodinách (cca v 6 hod)

Ubytování: v penzionu v osadě Veliko Brdo nad Makarskou (293 m n. m.) – 1,8 km od moře. V pokojích je povlečení. Každý pokoj má svůj záchod se sprchovým koutem.

K dispozici jsou dvě společné kuchyně vybavené kuchyňskou linkou se základním nádobím, talíři, příbory. Dále velkou společnou lednici s mrazákem a plynovým sporákem s grilovací troubou.

Stravování: snídaně a večeře z vlastních zásob. Každodenní nákup potravin bude v místním supermarketu Kerum (obdobu našeho Penny) při návratu minibusem do penzionu – nejnižší ceny v Makarské (ne příliš odlišné od našich – lahvové pivo 5,50 Kun). Lidl je na druhém konci Makarské. Kurz je 1 HRK = 3,50 Kč.

Přes den u moře se lze naobědvat v občerstvení „U Ferdý“: za ¼ kuřete 16 Kun; rodinná pizza 40 Kun; menu včetně polévky a moučnicku 50 Kun; pivo nebo vinný střík 15 Kun. Dále na pobřeží je nespočet restaurací.

Všeobecné pokyny:

Všichni účastníci zájezdu si individuálně zařídí pojištění léčebných výloh v zahraničí.

Nezapomeňte na osobní lékárníčku. Nezapomeňte na platné cestovní doklady – vezměte si sebou i cestovní pas z důvodu výletu do Bosny a Hercegoviny.

Rozhodně nezapomeňte sluneční brýle, potápěčské brýle + šnorchl + ploutve; opalovací krém + pokrývku hlavy. Hodí se i dalekohled. K dispozici jsou 4 ks slunečnicků. Nevozte „zbytečnosti“ jako např. petlahve s pitím. Kapacita minibusu nebude naplněna (bude nás 13), proto veškerá zavazadla naložíme do minibusu. Nový minibus má u všech sedadel stejné a dostatečné místo pro kolena, všechny sedačky jsou sklápěcí a vysunovací do strany.

Každý si doma vymění min. 110 Kun na vstup do Národního parku Plitvická jezera. V Makarské lze kdykoli vyměnit naše Kč za Kuny při takřka identickém kurzu.

Při pěších túrách v horách může při zmenšené pozornosti hrozit uštknutí hadem – jako preventivní opatření slouží zakrytí lýtek např. silonovými protisněhovými návleky. I v horách vystačíte s botaskami.

Každý účastník se účastní zájezdu na vlastní nebezpečí a během zájezdu musí dodržovat pokyny paní vedoucí.

Trasa minibusu: Pardubice – Brno – Bratislava – přes Maďarsko – Slovinsko (8 km) – Čakovec – Varaždin – Záhřeb - Karlovac - **Plitvická jezera** – **Ulaz1** 765 km, celodenní prohlídka národního parku - Gračac - Knin - Sinj - Split – Makarská – Veliko Brdo.

Úterý 21. 8.

Národní park Plitvická jezera.

Příjezd v 8 - 9 hod.

Celodenní prohlídka národního parku. Vstup bude placen společně s využitím množstevní slevy.

Plitvická jezera (ceny v kunách)	
V ceně je zahrnuto jízdné speciálním autobusem, vláčkem bez kolejí a parníčkem.	duben - říjen
dospělí - jednotlivci	110
skupiny nad 15 osob (za osobu)	100
děti a mládež 7 - 18 let	55

Odjezd v 16 hod, abychom si cestou za světla prohlédli jadranské pobřeží.

Příjezd do Veliko Brdo ve 23 hod - ubytování. 270 km.

Středa 22. 8.

v 8.30 hod. odjezd na společnou prohlídku města Makarská, výměna valut.

Zamluvení lodi na výlet do NP Kornati v turistické centrále.

Pěší přesun na koupání v moři.

Volno zbytek dne. Podél pobřeží je celá řada možností s občerstvením.

Návrat v 18 hod. minibusem.

Skupina I.

Pěšky procházka přímo z Velikého Brda do bývalé sousední obce Baškoviči. Cestou zamluvení stolu pro naši skupinu v restauraci s výhledem na Makarskou riviéru.

Čtvrtek 23. 8.

Chráněná krajinná oblast Biokovo – nejvyšší hora Sv. Jure 1762 m n. m.; Vošac 1422 m n. m.

Skupina I.

V 5:30 hod. odjezd minibusem do obce Kotišina

V 6 hod zahájení výstupu z botanické zahrady Kotišina na vyhlídkové místo Štrbina 1320 m n. m. Pokračování přes Vošac až na Sv. Jure, kde je v závěru zajištěná cesta.

Ostatní skupiny:

V 8 hod. odjezd minibusem přes Makarskou, Horní Tučepi až na parkoviště u Vošace.

Skupina I.

Pěší sestup přes Lokvu do Makarské.

Skupina II a III.

Návrat minibusem stejnou silnicí se zastávkou a výstupem na Vošac (1422 m n. m.). Skupina II. pěší sestup přes vesnici Makar do Makarské. Skupina III. návrat minibusem na koupání v moři.

Společný návrat všech skupin od moře v 18 hod. minibusem.

Všecny skupiny:

Po osprchování - pěšky na zmluvenou večeři v restauraci s výhledem na Makarskou riviéru.

Pátek 24. 8.

Údolí řeky Neretvy + Medžugorje a Vodopády Kravice. Mostar.

V 7 hod. odjezd minibusem po trase Makarská - Vrgorac – hraniční přechod V. Prolog – Ljubuški (50 km) – **vodopády Kravice**, kde je možnost vykoupaní - přejezd do **Medžugorje – Mostar** (123 km).

Odjezd zpět v 16 hod údolím Neretvy - Metkovič (hraniční přechod z Bosny a Hercegoviny) – Opuzen – Ploče – Gradac - Drvenik (místo lodní přepravy na ostrov Hvar) – Živogošče – Podgora – Tučepi – Makarská.

Sobota 25. 8.

v 8.30 hod. odjezd na společnou prohlídku Biokovské botanické zahrady Kotišina. Zpátky pěšky 6 km.

Volno zbytek dne.

Poté koupání v moři a návrat v 18 hod. minibusem. Podél pobřeží je celá řada možností s občerstvením.

Neděle 26. 8.

Skupina I.

Chráněná krajinná oblast Biokovo.

Pěšky přímo z Velikého Brda do bývalé sousední obce Baškoviči odkud vystoupáme skalním masivem nad obcí na Mali Borovac (1253 m n. m.), Sv. Iliju (1642 m n. m.), Jagodnik (1534 m n. m.) sestup kolem osad Bartuloviči a Tomaši ke kostelu Sv. Nikoly do Brely. Po vykoupaní odvoz minibusem do Velikého Brda.

Skupina II.

Volno celý den. Koupání v moři. Předpokládá se společný odjezd cca v 8 hod na poutní místo do Veprice a návrat v 18 hod. minibusem. Podél pobřeží je celá řada možností s občerstvením.

Pondělí 27. 8.

Kaňon řeky Cetiny + prohlídka Omiše. Koupání na písčných plážích.

V 8 hod. odjezd minibusem po trase Makarská, Baška Voda, Brela, Omiš – 25 km.

Možnost I. - sjetí úseku Cetiny na raftu – cena 200 Kun. Sraz zájemců o rafting na této divoké řece je v výletním místě na Cetině zvaném Luka (6,5 km od letoviska Omiš na levém břehu řeky). Plavba trvá 3 až 4 hodiny, střídají se na ní klidné úseky s divokými. Plavba peřejemi v úzkém kaňonu místy vyžaduje kombinované manévrování, ale jinak není pro účastníky nijak fyzicky namáhavá a mohou se jí zúčastnit i děti od 10 let v doprovodu rodičů.

Možnost II. - Plavba na lodičce za 60 Kun kaňonem Cetiny až k Radmanovým mlýnům – 45 min. (pěšky 6 km)

Možnost III. - Vycházka k pomníku Mily Gojsalić nad řekou Cetinou - 1 hod. pěšky

Odjezd zpět v 18 hod.

Úterý 28. 8.

Odjezd do ČR.

V 6 hod. odjezd minibusem do Murteru – 166 km. Celodenní výlet lodí s „fishpiknikem“ do NP Kornati. Cena 250 Kun. V 18 hod. odjezd minibusem do ČR. 950 km.

Středa 29. 8.

V 6 hod. předpokládaný příjezd do Pardubic.

Trasy vybrali: Jiří Ehrenberger, Petr Kolouch

Zájezd vede: Dagmar Ehrenbergerová

Střípky z historie

Dalmácie je historická země při východním pobřeží Jaderského moře, rozdělená dnes mezi Chorvatsko (většina území) a Černou Horu. K černohorské části Dalmácie patří Boka Kotorska. (Tehdejší Dalmácie byla ovšem mnohem větší než dnes; její součástí byla vedle chorvatského pobřeží i Bosna a Hercegovina, Černá Hora a části Albánie a Srbska.) V průběhu staletí stálo Chorvatsko vždy na rozhraní civilizací. Na jeho území byla v 9. století vytyčena hranice mezi Franckou a Byzantskou říší, v 11. století mezi katolickou a pravoslavnou církví (země byla dobyta Maďary), a od 15. stol. do 19. stol. mezi křesťanským západem a osmanským islámem. Dokonce i ve 20. století se ocitlo ve specifické pozici mezi západním a východním blokem.

Průmysl tu není téměř žádný, zemědělsky využívaná je jen oblast ústí Neretvy do moře. Hlavním zdrojem příjmů a hospodářství Dalmácie je turistika; díky historicky zajímavým městům a hezkému pobřeží sem jezdí turisté z celé Evropy.

1. st. př. n. l.

Ilyrské kmeny pronikají do oblasti východně od Jadranu. Jeden z těchto kmenů, Delmati či Dalmati, se usídlil v oblasti mezi řekami Krka a Neretva. Od tohoto kmene je odvozen název Dalmácie.

1. st. n. l.

Římané vítězí nad Ilyry a včleňují provincii Ilyricum do římské říše. Pokoření, případně zatlačení Ilyrů do nehostinného vnitrozemí. Po porážce panonského povstání v roce 9 byla vytvořena samostatná provincie Horní Ilyrie (Illyricum Superius), po roce 69 přejmenovaná na Dalmácii.

konec 3. st. / začátek 4. st.

Za císaře Diokleciána je stavěn ve Splitu Diokleciánův palác.

6. století

Do oblasti pronikají slovanské kmeny Chorvatů (severní a střední Dalmácie) a Srbů (jižní Dalmácie); mnohá pobřežní města však i nadále zůstávala osídlena původní latinskou populací, na kterou navázali Dalmatští Italové. Při rozdělení římské říše připadla Dalmácie západořímské říši - postupné pokřtění Chorvatů (christianizace z Říma), součástí Byzance se stala v letech 535 až 537.

polovina 9. století

r. 852 v listině knížete Trpimíra poprvé oficiálně použito názvu Chorvatsko.

Založení charvátské panovnické dynastie. V r. 924 byl kníže Tomislav papežem uznán charvátským králem.

11. století

r. 1075 se dal král Zvonimir v Solinu korunovat za krále Charvátska a Dalmácie - sjednocení dalmatského a panonského Chorvatska. S pomocí papeže se domohl dalmatských měst včetně Splitu.

od r. 1409

Dalmácie byla za 100 000 dukátů prodána uherským králem Ladislavem Neapolským Benátkám. Pouze město Ragusa (Dubrovník) se díky šikovným diplomatickým krokům dokázalo vymanit z moci Benátek a po několik století si udržet nezávislost (až do r. 1805).

od r. 1797

Benátská doba končí – nastupují Habsburkové. (Podpis smlouvy známý jako Mír z Campo Formio ukončil 5ti letou válku mezi Francií a Rakouskem a potvrdil nové východní hranice Francie až k levému břehu Rýna. Rakousko tu uznalo ztrátu svého vlivu v Itálii a vzdalo se Lombardie a Belgie výměnou za Benátsko, Istrii a Dalmácii.)

1805

Po porážce v bitvě u Slavkova postoupilo Rakousko celou Dalmácii Napoleonovi, který ji zprvu začlenil do Italského království, od 14. října 1809 do roku 1813 pak k Francii jako součást tzv. Ilyrských provincií. Dubrovník ztrácí nezávislost a Francouzi ho přičleňují k Dalmácii.

1814 / 1815

Na Vídeňském kongresu (setkání zástupců téměř všech zemí Evropy po napoleonských válkách) je Dalmácie znovu přičtena c. a k. monarchii a od r. 1816 povýšena na království, ke kterému patřil Dubrovník i Kotor. (Rakousko krom Dalmácie připojilo Benátsko, Terst, Tyrolsko, Lombardii a ztratilo Belgie.) Za vlády Rakušanů, byl hlavním městem Dalmácie Zadar a většinu úřadů zastávali Italové – úřad místodržícího (*namjestnika*) však byl tradičně obsazován Jihoslovanem.

1918 / 1919

Po skončení první světové války a rozpadu Rakouska-Uherska připadá celé území Dalmácie „Království Srbů, Charvátů a Slovinců“ – konstituční monarchie, pro něž používáme běžně termín Jugoslávie. (s výjimkou Zadaru a ostrovů Lastovo, Pelagruža a Sušac, které obsadila Itálie – prováděna politika násilného poitalšování).

druhá světová válka 1939-1945

Za 2. světové války patřila část pobřeží Dalmácie Itálii, vnitrozemí pak ustašovskému Nezávislému státu Chorvatsko. Dlouhodobá Srbská hegemonie, porušování etnických a občanských práv ostatních národů Jugoslávie srbským vedením, s tím růst antagonismu mezi jihoslovanskými národy, zejména mezi Chorvaty a Srby. Na území bývalé Jugoslávie dochází ke kruté občanské válce, živěné etnickými spory. Povstalci organizují ozbrojený odpor proti italským, německým i domácím fašistům. Vedle partyzánských oddílů se vytváří Národně osvobozené vojsko (vrchním velitelem se stává Chorvat Josip Broz, který si v ilegality říkal Tito), které postupně dobylo celé území obsazené Jugoslávie.

1945 / 1946

Ústavodárné shromáždění zrušilo monarchii a schválilo deklaraci o Federativní lidové republice Jugoslávii, kterou tvořilo 6 republik. Předsedou Lidové fronty Jugoslávie byl zvolen J. Broz Tito (prezidentem od r. 1953). Byl schválen zákon o znárodnění průmyslu se zahraniční účastí – koncem r. 1946 bylo znárodněno již 80% průmyslu. Po válce byla Dalmácie včetně Zadaru začleněna do obnovené Jugoslávie, v jejímž rámci bylo téměř celé její území začleněno do Chorvatska, boka Kotorská pak k Černé Hoře.

1980

Po smrti prezidenta Tita se v mnohonárodnostním státě zostřuje napětí a zhoršuje se hospodářská situace. Nastává rozklad komunistické jugoslávské federace a nástup vyhrcovaného srbského nacionalismu, narůstání konfliktů.

1991

Chorvatsko se Slovinskem vyhlásilo úplnou nezávislost a suverenitu. Tuto skutečnost však místní Srbové odmítli akceptovat a tak vedli s většinovými Chorvaty o Dalmácii tvrdé boje. V r. 1992 mezinárodní uznání samostatnosti Chorvatska. 1/3 území Dalmácie byla Srby zabrána a včleněna do tzv. Republiky Srbská Krajina, která proklamovala svou nezávislost na Chorvatsku. V létě 1995 byly ale v rámci dvou vojenských operací („Blesk“ a „Bouře“) desetitisíce zdejších Srbů vyhnány a Dalmácie tak – vyjma boky Kotorské – připadla celé Chorvatsku.

CHORVATSKO

Státoprávní uspořádání: parlamentní demokratická republika. Chorvati říkají své zemi podle úvodních slov své státní hymny „krásná naše“.

Počet obyvatel: 4 500 000, z toho v hlavním městě Záhřebu 1 000 000.

Největší město Dalmácie: Split s 200 000 obyvatel

Podnebí: Chorvatsko je pod vlivem dvou klimatických pásem; ve vnitrozemí převládá mírné kontinentální podnebí, částečně i horské, zatímco na jadranském přímoří je příjemné středozemní klima s mnoha slunečními dny; suchá a horká léta, mírné a vlhké zimy;

průměrná teplota ve vnitrozemí: leden 0 až 2°C, srpen 19 až 23°C;

průměrná teplota u moře: leden 6 až 11°C, srpen 21 až 27°C;

teplota moře v zimě je 12°C a v létě kolem 25°C

Měna: od 31. 5. 1994 má chorvatská měna název kuna (HRK). (Kuní kožka bývala kdysi platidlem). 1 kuna = 100 lip. Kurz je 1 HRK = 3,50 Kč.

Tísňová volání: policie tel. 92; hasiči tel. 93; záchranná služba tel. 94

Nejvyšší vrchol: Sinjal (též Dinara) 1831 m n. m. v pohoří Dinara při hranici s Bosnou a Hercegovinou, 15 km severovýchodně od Kninu.

Dinara je pohoří ve střední části Dinárských hor [též se pro ně užívá název *Dinárské Alpy*]. Nachází se na hranicích Chorvatska a Bosny a Hercegoviny. Nejvyšším vrcholem celého pohoří je Troglav 1 913 m n. m., který leží na území Bosny a Hercegoviny, stejně jako Bat 1 851 m n. m. Na chorvatské straně pohoří je nejvyšší Sinjal (též Dinara) 1 831 m n. m. Pohoří je budováno vápencem.

Název pochází patrně od ilyrského kmene Dindarů, který obýval východní svahy pohoří. Později byla podle Dinary pojmenována celá horská soustava na severozápadě Balkánského poloostrova - Dinárské hory. Z velké většiny se rozkládají na území bývalé Jugoslávie (Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko) a také v Albánii. Celý systém je dlouhý 700 km. Nejvyšší hora celých Dinárských Alp je Maja e Jezercës (Jezerski vrh) 2 694 m n. m. ležící v Albánii. V severních oblastech je horské pásmo užší (35 km) a poměrně nižší (1200 - 1800 m), v centrální části Biokova jen 7 km, směrem k JV se rozšiřuje až na 250 km (u Dubrovníku) s největší výškou 2694 m (Maja e Jezercës). Jadranská část tohoto systému spadá strmě k moři, kdežto vnitrozemské svahy se snižují povlnově k Panonské pánvi.

PLITVICKÁ JEZERA

Oblast Plitvických jezer se nachází 80 kilometrů od pobřeží, 20 km od města Bihače v krasové oblasti Chorvatska mezi pohořím Mala Kapela a Plješivice.

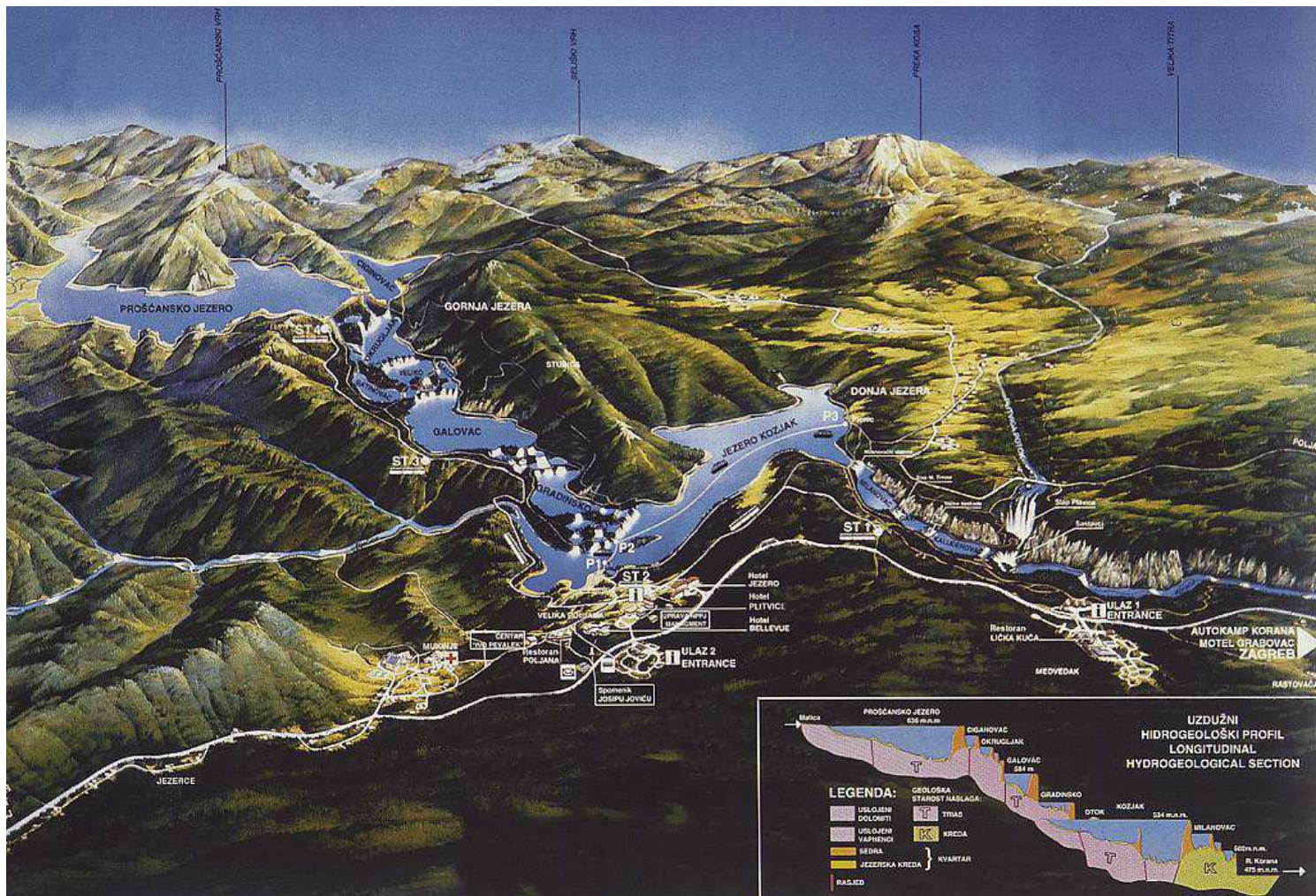
Oblast Plitvických jezer patří mezi nejkrásnější přírodní dědictví Evropy. Plitvice tvoří krásná hornatá krajina, plná lesů, kde ve vápencové proláklíně sevřené zalesněnými vrchy leží soustava 16 překrásných jezer modrozelené barvy.

Jezero jsou v délce 8 km propojená jedno pod druhým kaskádami a vodopády, z nichž nejkrásnější jsou *Sastavci*, vysoké 49 m. Jezera se dělí na 12 horních (Gornja jezera) - Nejvýše je položeno *Proščansko jezero* - 639 m n. m. (je druhé největší v soustavě, 68 ha), největší jezero Kozjak (81,5 ha je i nejhlubší - 46 m), Ciginovac, Okrugljak, Batinovac, Veliko Jezero, Malo Jezero, Vir, Galovac, Labudovac, Milino, Jezerce) a 4 dolní (Donja jezera) - Milinovac, Gavanovac, Kaluderovac, Novakoviča Brod.

Dolní jezera vznikla zřícením stropů podzemních jeskyň a jejich naplněním vodou. Mezi nejvýše položeným Proščanským jezerem a nejnižším Novakoviča Brod je převýšení 136 metrů.

Kvůli své jedinečnosti a kráse byl roku 1979 Národní park Plitvička jezera zapsán do listiny světových přírodních památek UNESCO.

Do národního parku se dá dostat dvěma vstupy.

MAKARSKÁ

Ve středu Dalmácie pod největším horským masivem středomoří Biokovem, se nachází malebné mediteránské město Makarská. Makarská se stala pojmem, který nemůže minout žádný milovník moře a hor. Je jedním z nejatraktivnějších středisek chorvatského pobřeží a kulturním a historickým centrem Makarské riviéry. Rozprostírá se v přírodním přístavu ohraničeném poloostrovem Osejava a Sv. Petar na samém úpatí horského masívu Biokovo s nejvyšším vrcholem Sv. Jure 1762 m (vpravo nahoře s Vošacem 1422 m). Přímořský vzduch i pohoří Biokovo spolu s mořskou vodou, která má vysoký obsah minerálních solí, má léčebné účinky pro alergické děti a působí příznivě na lidi s astmatickými potížemi. Uprostřed obrázku osada Veliko Brdo sahající až pod masiv Biokova; dnes součást Makarské. Tam budeme ubytováni.

Typická pláž, na které budeme trávit volný čas. Pláž je soukromá, platí se na ní parkovné za minibus.

BIOKOVO

Kolem dokola celého Středozevního moře není vyššího pohoří, které by se tyčilo jako monumentální hradba přímo od mořského břehu. Při pohledu z lodi na moři působí jako mohutná, jedolitá, zubatá skalní stěna a připomíná tak dvojrozměrnou divadelní kulisu. Z větší dálky vyvolává dojem, že rozeklané skály lze překonat snad jen s pomocí horolezecké techniky.

Biokovo bylo vyhlášeno v roce 1981 přírodním parkem, tj. zhruba ekvivalent naší chráněné krajinné oblasti. Unikátní je silně zkrasovatělý vápencový reliéf, endemické rostliny i zvířena. Těsně vedle sebe tu roste středomořská, alpinská a vnitrozemská vegetace. V oblasti jsou snad všechny krasové jevy včetně podzemních jeskyň, ve kterých se drží po celý rok led.

Přestože pohoří Biokovo stoupá strmě od pobřeží, je snadno dostupné. Nejvyšší vrchol Sveti Jure (1764 m. n. m.) je přístupný po zpevněné silnici postavené v 70. letech minulého století při stavbě vrcholového televizního vysílače.

I když ze samotného vrcholu nevidíme Makarskou, pod sebou vidíme rozeklané štíty Biokova vysoké 1000 – 1500 m, za sebou rovinaté zkrasovatělé Imotsko polje a před sebou všechny středodalmatské ostrovy a (při troše štěstí) i hory Monte Gargano na italském poloostrově.

Nenechte se oklamat vysokou ranní teplotou u moře v Makarské. Jste ve skutečných velehorách a proto počítejte s velkým teplotním rozdílem, který může být až 20 °C.

Sedlo **Štrbina 1338 m.n.m.** a druhá nejvyšší hora Biokova **Vošac 1422 m.n.m.** patří k nejkrásnějším rozhledovým místům na Jadranu. Je odsud jedinečný letecký pohled na makarskou riviéru s ostrovy Brač a Hvar, ale i opačným směrem do pohoří Biokova. Můžete tu stát hodinu a pořád je na co se dívat.

Biokovská botanická zahrada - cestou od Makarské směrem do vnitrozemského hornatého kraje zvaného Dalmatinska Zagora (Dalmatské záhoří) přijedete nad vesnicí Kotišina do botanické zahrady, v níž můžete shlédnout, kromě původních rostlin, které jsou pro tento kraj typické také rostliny, jež se vyskytují výlučně zde. Na několika místech v parku jsou rozlehlé louky porostlé žlutými narciskami.

CHORVATSKO JAKO CÍL KŘESŤANSKÝCH POUTNÍKŮ

Chorvatská republika se svými 76,5 % občanů vyznávajících katolickou víru patří v Evropě mezi nejreligióznější státy. Tato země, které se v minulosti málo dotkla evropská reformace, byla po staletí katolická a na tom mnoho nezměnil ani Titův socialistický režim.

V minulosti i nyní patří k pilířům víry Chorvatů poutní místa (chorvatsky: *svetište*), nacházející se ve všech oblastech země. Ta patří současně i k významným kulturně historickým památkám, které Chorvaté střeží i jako kulturní odkaz svých předků. Do hlavních poutních míst putují každoročně statisíce poutníků, především z Chorvatska, ale v posledních letech je stále častěji vyhledávají i věřící s celé Evropy.

Svátek Nanebevzetí Panny Marie (chorv. *Velika Gospa*), který připadá každoročně na 15. srpen, je pro Chorvaty jedním z největších církevních svátků v roce. Statisíce chorvatských věřících putují v tento den do hlavních poutních mariánských svatyní, rozestých po celé zemi. V každém z těchto míst probíhají oslavy podle místních staletých tradic, majících specifické obyčeje a vzájemně se poněkud lišících. A oblastí, v níž je mariánská úcta zvlášť rozšířena, je Dalmácie.

Matku Boží, tedy doslova chorvatsky Velkou paní, uctívají v zemi již od nejstarších dob, tj. od příchodu Slovanů do nové vlasti. Cílem mariánských poutníků ve Splitu bývá především svatyně Bohorodičky Pojišanské (*Gospa od Pojišana*). Patřila k mimořádně starým kostelům v tomto regionu - předpokládá se, že byla postavena kolem roku 1260. Nynější podoba kostela však pochází z 2. poloviny 18. století. Zdejší ikona Bohorodičky Pojišanské pochází z 15. století a lid ji pokládá za zázračnou. Při svátku *Velika Gospa* se tato ikona nese ve slavnostním průvodu z Pojišan do katedrály a odpoledne se za účastní téměř celého Splitu vrací zpět do "svého kostela".

Více než 100 let poutního místa Vepric u Makarské

Těsně před Makarskou ve směru od Splitu, před jejím severozápadním okrajem, upozorňuje na Jadranské magistrále nenápadná tabulka "Svetište Vepric" na odbočku do zalesněného svahu pod pohořím Biokovo. Na konci této odbočky se po pár stech metrech objeví mariánské poutní místo Vepric, zasvěcené Matce Boží Lurdské (Majka Božja Lurdska nebo též Gospa Lurdska).

Původně jej tvořila pouze jeskyně či spíš výklenek pod skalním převisem. A právě tady, v krásném nedotčeném přírodním prostředí založil biskup Dr. Carić posvátné místo kultu Matky Boží Lurdské. V roce 1909 umístil do jeskynního výklenku mariánskou sochu lurdské Bohorodičky. Jeho inspirací bylo proslavené francouzské

poutní místo Lurdy (*Lourdes*), které před pár lety navštívil. Lurdská jeskyně, kde se roku 1858 zjevila Matka Boží chudé dívce Bernadettě Soubirous, jej přivedla na myšlenku vytvořit pod Biokovem, v prostředí podobném lurdské posvátné jeskyni, další místo mariánského kultu.

Již při založení veprické jeskyně bylo v přilehlém okolí vysázeno na tisíc borovic, které dnes tvoří hustý borový les. Skalní scénérii dokresluje i horský potok.

V průběhu dalších let, zejména v poslední době došlo k rozšíření posvátného místa, které však nenarušilo jeho původní kouzlo. Jeskyně byla sice po obou stranách rozšířena, ale to nestačilo stále rostoucímu počtu poutníků. Byl proto vybudován oltář, kaple se sakristií, velký dům pro duchovní cvičení, zpovědnice a křížová cesta. V areálu poutního místa je pochován jeho zakladatel biskup Carić.

Na kopci nad Vepricem, zvaném Kalvarija stojí tři velké kříže (6 - 8 m vysoké), které za 2. světové války strhli Němci a byly sem vráceny teprve před pár lety. Jejich opětovná instalace v téměř nepřístupném terénu byla náročnou operací, při níž si stavbaři museli vyžádat pomoc vojenského vrtulníku. Pro místní věřící to byla velká událost.

MEDJUGORJE

Vesnice v Hercegovině (v Republice Bosna a Hercegovina), 28 km od města (a též hraničního přechodu do Bosny) na Neretvě, Metkoviće. Je to jedno z nejvčetnějších a nejnavštěvovanějších katolických poutních míst v Evropě. Medjugorje navštívilo již přes 25 mil. poutníků a jejich počet rok od roku stoupá. Nejvyšší katolické církevní autority se s konečnou platností ke zjevení nevyjádřily (stanoviska na jednotlivých stupních hierarchie jsou mnohdy rozporná). K prvnímu zjevení P.Marie skupince místních dětí došlo 24.6.1981 na návrší u osady Podbrdo v blízkosti Medjugorje. Zjevení se několikrát opakovala. K místu zjevení vede poutní okruh, osazený měděnými deskami s výjevy z Kristova života. Kostel postavený v roce 1969 je nyní místem, kde se shromažďují poutníci z celého

světa. Kostel a jeho okolí jsou od zjevení postupně upravovány. Bohoslužbám o velkých církevních svátcích slouží i venkovní oltář s velkým prostranstvím pro věřící. Poutní místo je pojmenováno po P.Marii Královně míru (*Svetište Kraljice Mira*), což souvisí s jejím mírovým poselstvím a s jejím usilováním o nastolení míru ve světě, o nichž děti, svědkové zjevení, podaly svědectví. Na vrchu Križevac byl v roce 1933 (1900 let od umučení Ježíše Krista) vztyčen obrovský kříž; vede k němu křížová cesta nedávno osazená měděnými reliéfy jednotlivých zastavení zhotovenými italským umělcem.

MOSTAR

Mostar je město v Bosně a Hercegovině, v Muslimsko-chorvatské části země v hornaté jihozápadní části republiky. Se svými 105 000 obyvateli je pátým největším městem v zemi a leží na řece Neretva.

Turisté jej navštěvují pro jeho zachovalý orientální kolorit, zejména pro památky z doby tureckého panství.

Mostar byl založen jako správní centrum sandžaku Hercegovina za dob vlády Osmanské říše (rok 1522). Jeho název pochází od místního světoznámého mostu; ten byl vystavěn v roce 1566.

Roku 1878 se dostalo město pod rakousko-uherskou správu, kde se tak stalo důležitým obchodním centrem.

V roce 1992 vyhlásila Bosna a Hercegovina nezávislost na Jugoslávii. Bělehradské vedení již několik let se rozpadající země toto neuznalo, a poslalo do země tanky – začala válka.

9. listopadu 1993 byl střelbou bosenských Chorvatů zničen Stari most, památka UNESCO. Příměří 25. února 1994.

V roce 1999 byl zahájen plán, financovaný Tureckem, Nizozemskem, Itálií, USA a Chorvatskem na znovu vybudování mostu, jenž dal městu jméno. Stavba trvala pět let, během ní museli dělníci dodržet přesné stavební techniky, jaké znali turečtí stavitelé. V červnu roku 2004 byl pak za účasti světových státníků opět otevřen. Roku 2005 byl tak znovu zapsán na seznam světového dědictví UNESCO.

Chorvati nad městem, z místa odkud jej ostřelovali, vztyčili velký ocelový kříž jako symbol své víry. To je ze strany Bosňáků chápáno částečně i jako provokace,

a požadují proto jeho odstranění.

OMIŠ

Omiš od severozápadu, vlevo řeka Cetina.

Omiš, soutěska řeky Cetiny.

Město (v roce 2004 zde žilo 15 800 obyvatel), 26 km jihovýchodně od Splitu. Textilní a zpracovatelský průmysl, rybářství a zemědělství. Průmyslové podniky v blízkosti (cementárna a další), které znečišťovaly ovzduší, byly v posledních letech přestěhovány nebo zrušeny. Blízko ústí Cetiny do moře vodní elektrárna *Zakučac*.

Omiš byl ve starověku osídlen ilyrskými kmeny a později Římany, ve středověku se stal opěrným bodem neretvanských pirátů, kteří byli obávanými protivníky v oblasti Jaderského moře. V 15. a 16. století probíhaly v okolí Omiše vojenské střety mezi Benátskou republikou a Osmanskou říší. Jejich výsledkem bylo potvrzení benátské nadvlády nad Omišem. V roce 1797 se stal Omiš, podobně jako celé Chorvatsko, součástí rakouského císařství. Na rozvoj města měla v minulosti vliv těsně sousedící Poljičská republika, kterou zrušil až Napoleon roku 1807, podobně jako dal povel pro zánik Benátské republiky v roce 1797 a Dubrovnické republiky roku 1808. V nadmořské výšce 311 m se nachází trosky pevnosti Stari grad (nazývané také jako Fortica). Za zmínku stojí také kostel sv. Petra na Priku z 9. století.

Pobřeží bylo v minulosti součástí tzv. Poljické republiky (*Poljička republika*). Místní sedláci tu žili po staletí podle vlastních zákonů sepsaných v tzv. Poljickém statutu (*Poljički statut*). Ten pocházel z 15. stol. a byl psán bosančicí, což je chorvatská forma cyrilice. Poljickou autonomii uznávali v podstatě Benátčané i Turci. V čele stál kníže, kterého občané Poljic volili na jeden rok z příslušníků zdejších starých selských rodů. Volba se konala na vrchu Gradac v Poljickém vnitrozemí vždy na den sv. Jiří, tj. 24. dubna. Konec Poljické republiky

však nastal začátkem 19. stol., po vítězném Napoleonově tažení Dalmácií. Francouzi utopili povstání Poljičanů v krvi.

Omiš je nyní významné středisko cestovního ruchu, navazuje na ně oblíbená **Omišská riviéra** vyhlášená krásným koupáním na rozlehlé písčité pláži a mnoha menších oblázkových.

Kromě koupání zde lze provozovat cykloturistiku, rafting, méně obvyklý canyoning, volné lezení na skalních stěnách či paragliding. Výhodné je, že organizátoři jednotlivých sportovních činností půjčují většinou i příslušné vybavení, takže obvykle není ani potřeba, aby si zájemce o tyto aktivity sám přivážel s sebou potřebné náčiní či vybavení.

Omiš je vstupní branou do půvabného povodí řeky Cetiny pod skalními stěnami Omišské Dinary a Mosoru. Cetina tu tvoří tzv. Omišskou soutěsku - *Omiška probojnica*. Přírodní scenérie kaňonu řeky je velmi bizarní, skalní stěny, které svírají tok řeky, se tyčí do výšky přes sto metrů. Velmi bohatá je tu i vegetace.

Při silnici, která vede z Omiše proti proudu Cetiny směrem na Blato, se tyčí ve skalách nad řekou působivý pomník - socha Mily Gojsalić. Byla to dívka z Poljic, která se proslavila v bojích s Turky v roce 1570 tím, že vyhodila do povětří celý turecký vojenský tábor. Aby ji nestihla pomsta Turků, raději se vrhla v místech dnešního pomníku ze skály do řeky.

Radmanovy mlýny (**Radmanovi Mlinice**). První zmínky o pocházejí z roku 1772 – tento rok je vytesán do kamene na současné budově. Starý mlýn zakoupil Nikola Radman se svými syny a provedli zde velkou rekonstrukci, rozšíření a modernizaci. Severní část byla využívána k obchodním účelům a jižní pro život a bydlení. Okolí mlýna bylo přeměněno z luk na okrasný park, ve kterém vytvořili jezírko a mimo jiné vysadili platan, nyní jeden z největších ve Střední Dalmácii. K mlýnu lze projít i pěšky (6 km) - stezka vybudovaná za vlády císaře Josefa je stále využívána a upravovaná.

CETINA

Cetina je po Neretvě nejdelší a vodou nejbohatší řekou jadranského úmoří. Tato nejdivočejší krasová řeka, protékající Dalmatským Záhořím, dlouhá 104 km, pramení několika ponornými řekami v Dinárském pohoří v malé vesničce nazvané Cetina - z výšky 385 m se vlévá do moře u Omiše ve Střední Dalmácii. Po svém poměrně dlouhém toku řeka vytváří několik velmi působivých soutěsek.

Posledních 5 km před ústím u Omiše je využíváno pro vyjížďky do kaňonu (možno i motorovými loděmi). K atrakcím zde patří kromě impozantního kaňonu i skalní brána a jeskyně s netopýry.

Vody Cetiny se částečně využívají k hydroenergetickým účelům (na horním toku je vodní elektrárna Peruča, na dolním toku, před ústím do moře pak Zakučac, též nazývaná Split). Proto bývá v kaňonu po většině roku poměrně málo vody (malý spád, vodopády Gubavice v létě téměř bez vody).

Její voda je rovněž balena a prodávána pod názvem Cetina.

Vodopády KRAVICE

Vodopády Kravice leží na ponorné řece Trebižatu, pravém přítoku Neretvy v Bosně a Hercegovině, asi 10 km od Međugorje, poblíž obce Gornji Studenci nedaleko turisticky vyhledávaného města Mostar. Jsou 27 m vysoké a 120 m široké. Jejich malebnost umocňuje okolní bohatá vegetace. Nejpěknější je tato scenérie pochopitelně při vysokém vodním stavu. Milovníka přírody snad zklame, že místo slouží k rekreaci, zejména pro koupání přímo pod vodopády, které patří k největším vodopádům na území Bosny a Hercegoviny a bývají častým výletním místem nejen Chorvatů a Bosňáků, ale i turistů z celé Evropy. V této lokalitě se v roce 2011 ještě neplatily žádné poplatky, ale vše už bylo připraveno pro jejich výběr.

Národní park KORNATI

„Poslední den stvoření světa chtěl Bůh korunovat svoje dílo, a tak stvořil ze slz, hvězd a svého dechu Kornati“

(George Bernard Shaw)

Mezi Zadarem a Šibenikem, asi 20 km od pobřeží leží největší souostroví Jaderského moře Kornatské ostrovy, (*Kornatski otoci*) - nejatraktivnější a nejnavštěvovanější oblast na zadarsko-biogradské riviéře.

Souostroví vzniklo při pomalém poklesu pobřeží (asi 1 m za 1.000 let) a zaplavení mořem. Tvoří ho celkem 89 ostrovů a ostrůvků s největším ostrovem Kornat (přes 32 km²). Na většině plochy souostroví je od r. 1980 vyhlášen národní park Kornati (218 km², z toho 170 km² moře). Správa národního parku Kornati má sídlo v Murteru na stejnojmenném ostrově při pobřeží.

Chrání se nedotčená příroda, neporušenost podmořského světa, bohatství ryb a ostatní mořské fauny, jedinečný labyrint vápencových a křídových ostrovů a moře kolem nich.

Ostrovky nemají kvůli svému vápencovému podloží žádné vodní toky ani sladkovodní prameny. Dešťovou vodu obyvatelstvo zachytávalo a dodnes zachytává v nádržích zvaných *gustirne*. V přírodě se dešťová voda samovolně shromažďuje v přirozených sníženinách terénu. Tato místa se nazývají lokve. Jména ostrovky dostaly podle *Kornatu*, největšího ostrova souostroví (32,6 km²). Název Kornati pochází od starých mořeplavců a to od slova corona (koruna). Některé ostrovky vystupují příkře z moře strmými stěnami, jiné jsou téměř ploché.

Pro naprostý nedostatek pitné vody neposkytují možnost stálého osídlení.

Ostrovky byly v minulosti již od prvního tisíciletí našeho letopočtu obydleny (nálezy ilyrského, římského i starochorvatského osídlení). V minulosti však nebyly ostrovky tak holé jako dnes. Byly tu i dubové lesy a vždy zelený porost z keřů a bylin. V 18. stol. místní obyvatelé ve snaze rozšířit zemědělskou půdu a získat kvalitnější pastvu pro ovce, které se zde odedávna chovaly, vyžďářili rozsáhlé plochy, na kterých pak pěstovali i kulturní plodiny. Žďářeni se však mnohdy vymklo z rukou a tak lehly popelem celé rozsáhlé plochy bez větší naděje na to, že by se zase vzpamatovaly. Rozšíření počtu ovcí a především chov koz pak zkázu dokončily. Obyvatelé se postupně vystěhovali, chov ovcí, byť v menším rozsahu, však zůstal na Kornatech zachován; ovce se sem přivážejí koncem jara na celé léto z ostrova Murter a Dugi otok a pasou se tu celé léto docela samy. Jsou tak skromné, že i svou žízeň hasí většinou mořskou vodou. Po létě si je majitelé zase odvázejí domů. Každoročně se takto stěhuje kolem 2 500 ovcí.

Protože některé ostrovky jsou díky členitosti a chráněným zátokám vynikajícími přístavy nebo kotvišti, byly před staletími používány piráty. Za druhé světové války sloužily jako úkryt partyzánům, na ostrově *Piškeru* (dříve *Jadro*) ve stejnojmenné zátokě byla ve starém kostelíku ze 16. stol. partyzánská nemocnice (dnes je tam pomníček). Na ostrovech si také můžete všimnout stovek metrů tzv. "suchých zdí", které stavěli předci vlastním rukama, když foukala bóra i v letních vedrech, za účelem ochránit statek a pastviny. Na ostrově Kornat je délka těchto zdí přes 70 kilometrů.

Zdejší moře je proslulé svou nádhernou modrou barvou - podle svědectví kosmonautů právě moře kolem Kornatů má při pohledu z kosmu nejintenzivnější modrou barvu ze všech světových moří a oceánů. A právě kontrast této modře a šedobílé barvy ostrovů, které z ní vystupují, přispívá k mimořádnému kouzlu a působivosti zdejší scenérie.